

НК

Виходить з 1930 року

Рекомендована ціна – 5 грн

№43–44 (10021–10022)
3 червня 2021 року

ISSN: 2519-4364

Наш край

Передплатники «НК» завжди у виграші!

Уже майже десять років поспіль наші передплатники двічі на рік отримують подарунки, які купуються коштом редакції, без спонсорів і політичних «добродіїв». Ми подарували вам майже пів тонни цукру, побутову й садову техніку, мобільні телефони, тонометри, постільну білизну, ковдри тощо.

Серед наших переможців минулих років – колектив Седнівського НВК; мультиварку в січні 2019-го року ми передали директору закладу Валерію Іванову. Ви також будете серед щасливчиків!

Триває літня передплатна кампанія. Її умови та подарунки – на стор. 3

З УСІХ ПИТАНЬ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ ТИЖНЕВИКА «НК», ТЕЛЕФОНУЙТЕ: (093) 117-54-30

ОСВІТА, МЕДИЦИНА, ЗЕМЛЯ...

ПРОБЛЕМИ

С. 4 ▶

СМАК ДИТИНСТВА: ГОТУЄМО ЛЬОДЯНИКИ, «КОРІВКУ», ШОКОЛАДНІ З ГОРІШКАМИ

НЕЗАБУТНЄ

С. 14 ▶

ЦИФРИ КАЖУТЬ **НК**

На охорону довкілля

в Україні протягом
2020 року витрачено

41,33 млрд грн

Найбільше – на Дніпропетрівщині: 14,25 млрд, Донеччині (5,58) та в Києві (4,84).

Найменше – на Тернопільщині (0,07), Херсонщині (0,19) та Житомирщині (0,22).

Чернігівщина десь посередині: 0,44 млрд грн, з яких 0,39 – на поточні витрати, а решта – на капітальні інвестиції.

ВІТАЄМО! **НК**

Чернігівський цех обробітку пошти – кращий сортувальний об'єкт України

Газета народжується в редакції, потім ми її пакуємо й доставляємо у цех обробітку пошти. Наше віконце №5, натискаємо, виїжджає конвеєр і «НК» починає подорожувати по області. Чітко, злагоджено, за пів року, як друкуємо самі газету, ніколи не доводилося чекати.

А життя в цеху вирує – приїжджають автівки, вивантажують, щось забирають. Нелегка, копітка робота, що потребує точності й фізичної сили. А в колективі майже самі жінки, начальниця – Людмила Тулей.

Нещодавно Чернігівський цех обробітку пошти було визнано кращим сортувальним об'єктом України. Вітаємо й дякуємо, дорогі партнери!

ДЕНЬ НАРОДЖЕННЯ КРАЄЗНАВЧОГО РУХУ **НК**

«Літопис Брусилівської сільської громади» пробився крізь асфальт

У мальовничій місцині, де Снов впадає в Десну, колись було засновано поселення Перекоп. Згодом утворилося село Брусилів, яке має тезку-предка аж на Волині.

Сьогодні – це один зі старостинських округів Киселівської громади Чернігівського району (й чи не найпривабливіше місце для проживання чернігівської еліти). Виявляється, перший радянський «фільм жаків» – «Вій» знімали не лише в Седневі, а й у Брусиліві. А православний храм (сьогодні престол освячений на честь Архістратига Михаїла), майже на 50 років старіший, ніж вважалося.

С. 6, 11 ▶

РЕКЛАМА ТА ОГОЛОШЕННЯ **НК**

ПОЇЗДКИ

на Чорне море:

Лазурне, Залізний Порт,
Приморське (Більшовик),
Скадовськ;

Азовське море – сміт Кирилівка.

Тел.: (093) 68-79-442,
(050) 96-94-766,
(067) 288-50-55.

НАТЯЖНІ СТЕЛІ У ВАШУ ОСЕЛЮ

Тел.: (098) 818-08-18
(093) 207-51-94

ВІКНА ДВЕРІ БАЛКОНИ ЛОДЖІЇ

Тел.: (098) 037-38-41, (093) 047-67-31

«Літопис Брусилівської сільської громади» пробився крізь асфальт

► Поч. на 1-ій стор.

Ці та інші унікальні історичні факти до «Літопису Брусилівської сільської громади», обсягом майже 900 сторінок, зібрав та упорядкував голова Чернігівської районної краєзнавчої організації Андрій Курданов разом із групою дослідників. Такий подарунок зробили пошуковці жителям Брусилова. Презентація відбулася 28 травня, у чергову річницю створення краєзнавчої організації.

Переправа на рівні з Чернігівською

Поселення Перекопа можна знайти навіть на карті французького військового інженера Гійома Боплана 1648 року. Не всі населені пункти Чернігівського району позначені. Переправитися на інший берег можна було в Чернігові, Навозах (Дніпровське), Слабині й Виблях.

Засновники нашого Брусилова – брати Адам і Микола Киселі – уродженці села Брусилів на Волині. Переселенці з Західної України й стали першими жителями Нового Брусилова. Деякий час два населені пункти існували поруч, згодом Перекопа не стало. У XVII ст. в Брусиліві налічувалося 200 дворів, тоді як у Чернігові – 1500. Тобто, це було дуже велике поселення.

4 червня 1694 року біля брусилівської переправи зупинився гетьман Іван Мазепа для підписання документів. Ці цікаві факти розповів кандидат історичних наук Олександр Бондар.

Церква на 46 років старша, ніж вважалося

Походження назви села дослідив відомий краєзнавець, кандидат історичних наук, співробітник Українського інституту національної пам'яті Сергій Горобець.

Як встановили дослідники за архівними джерелами, 1764 р. в Брусиліві вже була церква. Та останні факти доводять: престол було освячено ще 1718 року, тобто на 46 років раніше, ніж вважалося. У архівах знайдено справу 1899 року про затвердження креслення сучасної будівлі храму Архистратига Михаїла нинішній його настоятель о. Миколай отримав у подарунок для свого приходу пам'ятну табличку з зображенням храму.

Цікавий факт: коли в 1960-х роках радянська влада намагалася закрити церкву в Брусиліві, сільські жителі цього всіляко протидіяли.

– У райкомі партії розбирали питання, чому брусилівці не здаються, – розповів Андрій Курданов. – Їм і податки встановлювали «на церкву», і прислали перевірку за перевіркою, та люди казали, що згодні з усім, аби не закривали.

Зрештою, коли питання стало руба, делегація селян поїхала в Москву, добилася аудієнції в патріарха, який посприяв, аби в Брусиліві «виділили» священника.

Про священників Романюка й Любенка

Три роки тому в Москві вийшли друком спогади Ігоря Романюка про батька Миколу Романюка, який 18 березня 1912 року отримав прихід у Брусиліві. Матушка Людмила була вчителькою, удвох із чоловіком вони заснували бібліотеку народного читання, створили молодіжний гурток, де читали, співали, плели сітки, в'язали постолі. Швидко прихід отця Романюка став кращим у єпархії.

У 1922 році священника Романюка розкуркулили, дружину вигнали з роботи, їхні дорослі діти не могли влаштуватися навіть у Чернігові. У 1930 році Романюків заарештували й вислали на заслання. За три роки отець Миколай помер. Реабілітували шановане подружжя в 1989 році.

Родина не зреклася батька. Батько не зрікся громади. Таку риску підвела після свого виступу завідувачка відділу краєзнавчої літератури Чернігівської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. В. Короленка Ірина Каганова, яка й презентувала громаді єдиний екземпляр видання. Ознайомитися з ним можна в читальній залі закладу.

Про трагічну долю ще одного священнослужителя Івана Любенка розповів краєзнавець Іван Кириєнко. Працюючи над виданням про село Черниш Седнівської громади, він з'ясував, що уродженець Брусилова Іван Любенко в часи I світової війни був капеланом (священником на фронті – **Ред.**), а потім служив у с. Клочків. Люди дуже любили й поважали свого батюшку, захищаючи до останнього від арешту. Та, зрештою, його доля теж завершилася трагічно.

Земська освіта, поштова станція, цікавинки

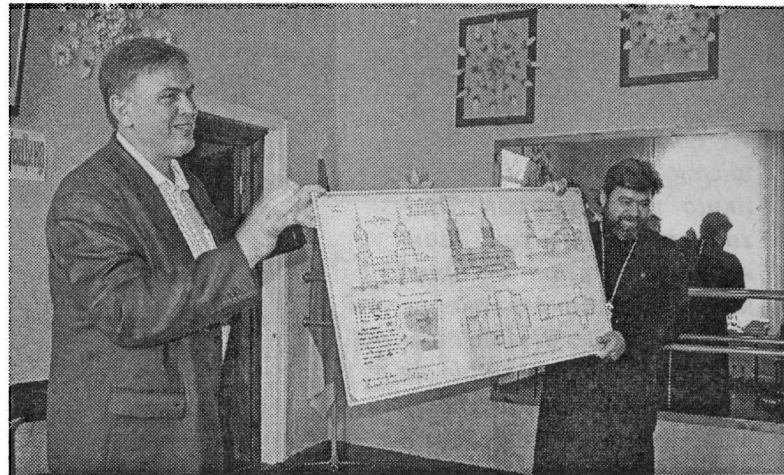
Невеликі школи існували на нашій території ще з XVII ст., за викладачів були дяки, які навчали по п'ять-шість учнів. Коли ж говорити про школу як установу, варто звернути увагу на земські школи, вважає Сергій Горобець. Дослідник навіть як приклад дою вчительки Єфросинії Погоди, яка після Чернігівського єпархіального училища, навчала дітей у Брусилівській школі.

Пам'ятну табличку зі згадкою про історичне минуле освіти в Брусиліві Андрій Курданов передає директорці Брусилівської ЗОШ І-ІІ ст. Лідії Кириленко. Варто сказати кілька слів про цю видатну людину. Порядкує вона в будівлі, вік якої 100 років, але тут є навіть окрема хореографічна зала.

Щодо цікавинок, то прозвучало, що в старому Брусиліві була своя поштова станція, у 1902 році тут освятили новий пожежний обоз і про це писали «Чернігівські відомості» 9 листопада.

А в «Генеральному описі Лівобережної України» 1765-1769 рр. є цікаві факти про жителів села. Наприклад, що найстаршим був 77-річний Дем'ян Хромець, а 70-річний козак Лук'ян мав 37-річну дружину.

Закінчення на 11-ій стор. ►

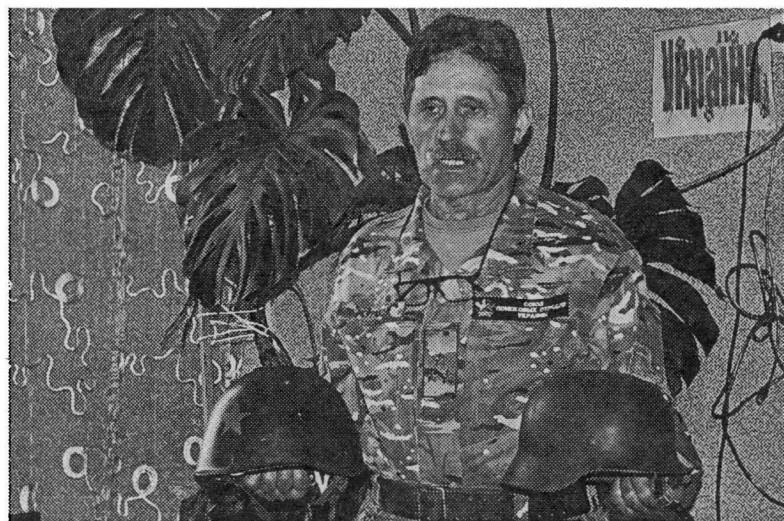
Андрій Курданов дарує о. Миколаю пам'ятну табличку з зображенням брусилівської церкви

Директорка Брусилівської школи Лідія Кириленко

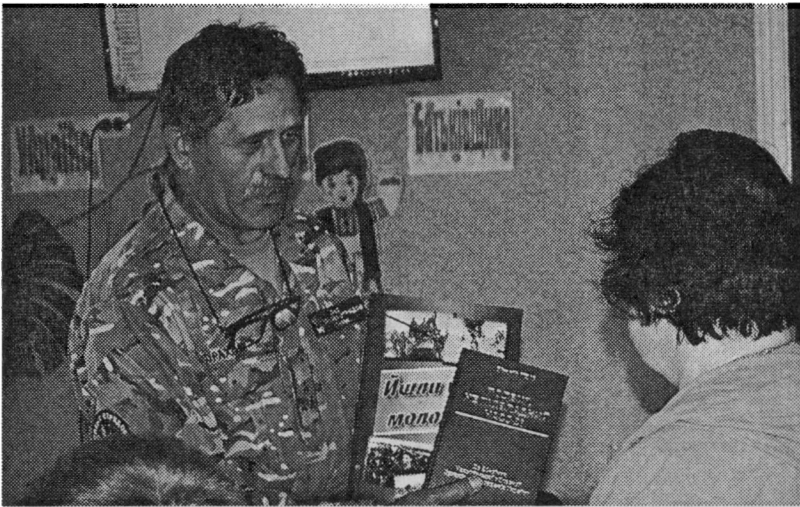
Серед учасників заходу – завідувач відділу освіти, культури, сім'ї, молоді та спорту Киселівської громади Володимир Конюший

Голова обласного осередку «Союз пошукових загонів України» Василь Журахов показує речі часів Другої світової війни

ДЕНЬ НАРОДЖЕННЯ КРАЄЗНАВЧОГО РУХУ **НК**

«Літопис Брусилівської сільської громади» пробився крізь асфальт

Інна Олефіренко

Ірина Каганова

► Поч. на 1-й та 6-й стор.

Пішли сотні. Повернувся один, у бетоні...

Директорка обласної універсальної наукової бібліотеки ім. В. Короленка Інна Олефіренко розповіла про дослідницьку роботу Людмили Студьонової, яка повернула з забуття імена репресованих жителів Брусилова. Серед таких Єгор Якович Процько, тесля, який мав 18 десятин землі, двох коней, крупоруху. Чоловіка заарештували за доносом односельців, буцімто той сказав, що комуністів треба вибивати, а коли його заарештовували, «хотів сокирою зарубати працівників сільради». З концтабору Процько не повернувся. Четверо дітей залишилися сиротами.

Була й колективна справа, в якій фігурують Демешко, Гунько, Проценко й Атрошенко. У компанії критикували радянську владу, хтось доніс. Вирок: Демешка розстріляти, двом іншим по десять років позбавлення волі, Атрошенку – вісім.

Про трагічні події часів Другої світової війни розповів голова обласної організації Союзу пошукових загонів України Василь Журахов. Брусилів у роки війни входив до так званого Виблівського плацдарму, тут йшли тяжкі бої.

126 жителів села вважалися загиблими у 70-х роках минулого століття. Наразі ж, як зазначив голова організації краєзнавців, завдяки відкритим джерелам удалося встановити інші прізвища. В списку тепер

їх 155. Причина загибелі більшості – «зник безвісти». Пошукова робота триває...

Вулиці Києва знімали під Черніговом

У 2012 році співробітник Національного архітектурно-історичного заповідника «Чернігів стародавній» Олександр Литовченко побував із робочою поїздкою в Російській Федерації, де працював в архіві кіностудії «Мосфільму». В журналі знімання фільму «Вій» науковець шукав цікаві факти, локації, де працювали кіношники. Виявилось, що не лише Єлецький монастир та Георгіївську церкву можна побачити в екранізації твору Миколи Гоголя. 21 серпня 1966 року знімальна група працювала в Брусиліві, де знімала... вулиці Києва.

На думку краєзнавців, йдеться про епізод, коли Хома Брут блукає по київському ринку. Для масовок могли використовувати деяких місцевих жителів та їхню птицю й худобу. Цей факт також був донедавна невідомим.

25-й літопис Чернігівського району (в його старих межах)

Брусилівська громада – 25-та за ліком, серед тих, хто отримав у подарунок від краєзнавців «Літопис», фактично – історичний довідник, доповнений новими фактами. Київка, Шестовиця, Новий Білоус та інші

населені пункти Чернігівського району вже мають такі в друкованому вигляді.

Брусилівці, на жаль, лише електронний варіант. Про це зазначив голова районної краєзнавчої організації Андрій Курданов. Громадська діяльність краєзнавців не фінансується, на дослідження, в архіві вони їздять власним коштом. Не рахують ні «амортизацію» техніки, ні спожиту електричну енергію для роботи на комп'ютері, ні власний час. І подібні заходи – презентації, конференції тощо, вважають ліпшою оплатою за свій ентузіазм, за самовіддану роботу. Й краєзнавцям не зрозуміло, чому керівники громад, для яких такий «Літопис» може стати настільною книгою, допоможе вивчити традиції населеного пункту, ліпше зрозуміти його людей, не вважають за важливе знайти кошти навіть на те, щоб роздрукувати готове дослідження?

– Я не можу любити Брусилів більше ніж брусилівці, – сказав Андрій Курданов. – Ми, краєзнавці, часто змушені пробиватися крізь людську байдужість, як трава пробивається крізь асфальт...

Наталія БУШАЙ

ФІНАНСИ І ПРАВО **НК**

Програма медичних гарантій-2021: які безоплатні медичні послуги може отримати дитина

Серед 31,2 млн українців, які мають декларації з лікарями первинки, – 6,7 млн дітей. З них, 1,9 млн – віком до 5 років та 4,8 млн – від 5 до 17 років.

Кожна дитина в Україні може отримати безоплатну медичну допомогу за Програмою медичних гарантій. До неї увійшли найважливіші медичні послуги – консультації, обстеження, госпіталізація, операції, реабілітація, екстрена допомога та ін. А саме: медична допомога при народженні; вакцинація, згідно з Національним календарем щеплень; перелік послуг на первинному рівні надання медичної допомоги; консультації вузьких спеціалістів за електронним направленням лікаря первинки; невідкладна та планова стоматологічна допомога; стаціонарна допомога, включно з операціями за потреби та інші.

Для пацієнтів усі ці послуги безоплатні від народження і до досягнення повноліття.

Провідником у медичній системі і менеджером здоров'я для дитини та її батьків буде сімейний лікар чи педіатр. З ним батьки можуть підписати декларацію одразу після народження дитини. До речі, завдяки сервісу eМалютко перший медичний висновок формує лікар у пологовому будинку. Це – електронний документ, який містить інформацію про малюка та є підтвердженням його народження. Коли батьки обиратимуть педіатра для дитини, її дані вже будуть в електронній системі – це пришвидшує підписання декларації. А лікар буде одразу в курсі про стан здоров'я дитини. На сьогодні сформовано майже 150 тис. медвисновоків про народження дитини.

Декларацію з сімейним лікарем чи педіатром укладають батьки або опікуни дитини. Дитина, якій вже виповнилося 14 років, за наявності паспорту може обрати собі лікаря та подати декларацію самостійно. За дитину, якій не виповнилося 14 років, декларацію підписує хтось із батьків або інший законний представник. Декларацію можна укласти або з педіатром, або з сімейним лікарем. Педіатра обрали 3,4 млн пацієнтів до 17 років, сімейного лікаря – 3,3 млн.